

Eigirdas and VI “Demokratijos pletros fondas” v. Lithuania (applications nos. 84048/17 and 84051/17), 12.9.2023.

Povreda člana 10. EK

Podnositelji predstavke su Eduardas Eigirdas, litvanski državljani, i VI Demokratijos plėtros fondas, litvanska neprofitna organizacija koja izdaje časopis Valstybė, za koji g. Eigirdas redovno piše određene članke.

Slučaj se odnosi na dva članka objavljena u Valstybė, od kojih je jedan, između ostalog, govorio o uglednom poduzetniku i političaru, V.M., a drugi, posebno o njegovom sinu. U prvom članku se o V.M. govori na sljedeći način.

“Ja mislim da se V.M. u ovom kontekstu ističe samo ubacivanjem najviše novca od svih poduzetnika u Litvaniji, a na [nadolazećim] izborima će iskoristiti i činjenicu da je posao kojim on upravlja jedan od najvećih oglašivača. Zbog toga gotovo svi mediji objavljuju samo dobre vijesti o V.M. prije ovih izbora. Mogao bi to biti još jedan znak kakav utjecaj na medije danas ima novac dobijen od oglašavanja... Dali smo V.M. šesto mjesto za velike napore da postane jedan od predstavnika krupnog kapitala koji ima utjecaja na politiku i za jačanje pozicije krupnog kapitala pred predstojeće općinske izbore i izbore za Seimas.”

U drugom članku je navedeno sljedeće:

“Njegov svakodnevni život – neograničene mogućnosti, ekstremni hobiji, skupi interesi i ... usamljenost’ – tako romantično i poletno, poput litvanskog Leonarda Di Caprija, časopis Žmonės [“Ljudi”] predstavlja Dainiusa, sina biznismena V.M., koji je kandidat za gradonačelnika Kaunasa.

Kad otvorimo rubriku Potomstvo u časopisu Žmonės, u oči nam upada skladno građen mladić koji nas ozbiljno gleda, a koji bi mogao biti san svake srednjovječne žene. Naslov članka – “Još uvijek tražim idealnu ženu” – također daje nadu. Na drugoj stranici fotografija s [njegovim] tatom, koja stvara mit o ozbiljnom poslovnom čovjeku koji ide očevim stopama. Bez analize konteksta i kratkom ocjenom, takav bismo članak nazvali još jednim književnim smećem [proizvedenim] od strane tabloida; međutim, nakon zadržavanja na političkim procesima, moguće je izvući i druge zaključke. Promotrimo li ovaj intervju iz perspektive marketinga, uključimo li i izbore za općinska vijeća i pokušamo li procijeniti koliko je oglašavanja V.M. bilo nedavno u javnosti, zaključci će sigurno biti drugačiji...”

Nakon podnošenja tužbe protiv podnositelja predstavke odluke protiv njega u vezi sa ovim člancima, je donijela Etička komisija za javno informisanje i domaći sudovi.

Pozivajući se na član 10. (sloboda izražavanja) podnositelji predstavke se žale na obavezu objave odluke Etičke komisije u Valstybėu.

U vezi sa prvim člankom Evropski sud je zaključio da u postupku u vezi s razumnošću odluke Etičke komisije, Vrhovni upravni sud nije na odgovarajući način odvagao, s jedne strane, potrebe zaštite ugleda V.M. i interes društva za dobivanjem informacija, i s druge strane standard Konvencije koji zahtijeva vrlo jake razloge za opravdanje ograničenja rasprave o pitanjima od javnog interesa. Stoga se ne može smatrati da je odluka Vrhovnog upravnog suda ispunila obavezu sudova da navedu "relevantne i dovoljne" razloge koji bi mogli opravdati miješanje u pitanju. Prema tome, došlo je do povrede člana 10. Konvencije u odnosu na prvi član.

U vezi sa drugim člankom Evropski sud je zaključio da nije u mogućnosti utvrditi da je sporno miješanje odgovarala „hitnoj društvenoj potrebi“, da je srazmjerno legitimnom cilju kojem se težilo, te da su razlozi koje su nacionalne vlasti dale da ih opravdaju relevantni i dovoljni. Prema tome, došlo je do povrede člana 10. Konvencije u odnosu na drugi članak.

Wieder and Guarnieri v. the United Kingdom (nos. 64371/16 and 64407/16), 12.9.2023.

Povreda člana 8. EK

Podnositelji predstavke, Joshua Wieder i Claudio Guarnieri, državljani su Sjedinjenih Država i Italije. Gosp. Wieder živi u Cloud Lakeu (Florida, SAD) a gosp. Guarnieri u Berlinu (Njemačka).

G. Wieder je IT stručnjak i nezavisni istraživač koji je radio za određene medije. Gospodin Guarnieri je također istraživač koji je u Der Spiegel i The Intercept opsežno objavljivao o privatnosti i nadzoru.

Slučaj se odnosi na moguće presretanje, izdvajanje, filtriranje, pohranjivanje, analizu i širenje od strane obavještajnih agencija Ujedinjenog Kraljevstva njihovih komunikacija. Oba podnositelja predstavke nalaze se izvan britanskog teritorija.

Podnositelji predstavke se žale na član 8. (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života), i član 10. (sloboda izražavanja).

Budući da podnositelji zahtjeva nisu tvrdili da je došlo do bilo kakve druge povrede njihovih prava prema članu 8. Konvencije, Sud je iz razloga navedenih u predmetu Big Brother Watch i drugi (naime, nepostojanje nezavisnog ovlaštenja, neuključivanje kategorije selektora u zahtjevu za izdavanje naloga, te propust da se selektori povezani s pojedincem podvrgnu prethodnom internom odobrenju), utvrdio da je došlo do povrede tog člana.

U vezi sa članom 10. Evropske konvencije Evropski sud je smatra da podnositelji predstavke nisu dokazali da su bili žrtve navodne povrede jer nisu dokazali da su komunicirali u novinarske svrhe. Iako Vlada nije uložila nikakav prigovor po tom osnovu, budući da se status žrtve odnosi na pitanje koje ide u nadležnost Suda, Sud to pitanje može da ispituje na vlastitu inicijativu. U skladu s tim Sud je ovaj prigovor proglasio nedopuštenim u skladu s članom 34. Konvencije.

Baret and Caballero v. France (br. 22296/20 i 37138/20), 14.9.2023. godine

Nema povrede člana 8. EK

Podnositeljice predstavke su gđa Baret i gđa Caballero, francuske državljanke.

Predmet se odnosi na odbijanje domaćih vlasti da izvezu u Španiju - gdje je posthumno začeće dozvoljeno - spermu pokojnog supruga prve podnositeljice predstavke i embriona druge podnositeljice predstavke i njenog pokojnog supruga.

Pozivajući se na član 8 (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života), podnositeljice predstavke tvrde da su odbijanja na koja se žale, a koja su zasnovana na zabrani posthumnog

začeca prema članu L. 2141-2 Zakona o javnom zdravlju i zabrani izvoza gameta ili embriona u svrhe zabranjene francuskim zakonom prema članu L. 2141-11-1 tog zakona, imala za posljedicu povredu njihovih prava.

Evropski sud je posebno utvrdio da je osporena zabrana utjecala na privatni život podnositeljica predstavke (jer mogućnost da ljudi imaju svoj izbor o tome šta će se dogoditi sa njihovim embrijima ili gametima ulazi u područje njihovog prava na samoodređenje) i dovela je do miješanja u njihovo pravo da pokušaju imati djecu korištenjem medicinski potpomognute reprodukcije (MAR).

Također je smatrao da je osporavano miješanje slijedilo legitimne ciljeve „zaštite prava i sloboda drugih” i „zaštite morala”.

Što se tiče nužnosti osporenog miješanja, Sud je smatrao da je apsolutna priroda zabrane posthumne oplodnje u Francuskoj bila politički izbor i u situaciji kada se postavlja društveno pitanje moralne ili etičke prirode, ulozi domaćeg kreatora politike treba dati posebnu težinu. Napomenuo je da je zabrana izvoza spolnih stanica ili embrija imala za cilj da spriječi rizik da se odredbe Zakonika o javnom zdravlju koje to zabranjuju zaobilaze. Također je primijetio da je, do donošenja Zakona o bioetici od 2. avgusta 2021. zakonodavno tijelo pokušalo pomiriti želju za proširenjem pristupa MAR-u s potrebom za poštovanjem zabrinutosti društva u pogledu osjetljivih etičkih pitanja koja pokreće mogućnost posthumnog začeca.

Evropski sud je zaključio da su domaće vlasti uspostavile pravičnu ravnotežu između suprotstavljenih interesa o kojima je riječ, a tužena država nije prekoračila svoje polje slobodne procjene.

Valiullina and Others v. Latvia (nos. 56928/19, 7306/20, and 11937/20), 14.9.2023. godine

Nema povrede člana 14. u vezi sa članom 2. Protokola broj 1.

Podnosioci predstavke su pet latvijskih državljana i pet lica koji nisu državljani Latvije, ali imaju dozvolu trajnog boravka u zemlji. Oni su roditelji i djeca koji se izjašnjavaju kao dio manjine koja govori ruski jezik u Latviji.

Slučaj se odnosi na izmjene zakona iz 2018. godine koje su povećale broj predmeta koji su se morali predavati na latvijskom – nacionalnom jeziku – u državnim školama, što je rezultiralo smanjenjem vremena nastave na ruskom jeziku. Ustavni sud je 2019. godine donio odluku o ustavnosti relevantnih amandmana, navodeći, između ostalog, da nema dokaza da osporene odredbe koje uređuju nastavni jezik u školama utiču na ustavno pravo na obrazovanje.

Pozivajući se na član 2. Protokola broj 1 (pravo na obrazovanje) kao samostalno pravo, te u vezi sa članom 14. (zabrana diskriminacije), podnosioci predstavke se žale da im je izmjenama i dopunama iz 2018. godine ograničen pristup obrazovanju, te da razlika u tretmanu između učenika koji govore ruski i latvijski jezik predstavlja tu diskriminaciju.

U vezi sa navodima o povredi člana 2. Protokola broj 1 Evropski sud je istakao da pravo sadržano u ovom članu ne uključuje pravo na pristup obrazovanju na određenom jeziku; garantuje pravo na obrazovanje na jednom od nacionalnih jezika ili, drugim riječima, službenih jezika određene zemlje. S obzirom na to da je latvijski jezik bio

jedini službeni jezik u Latviji, podnosioci predstavke nisu se mogli žaliti prema članu 2. Protokola broj 1 o smanjenoj upotrebi ruskog kao jezika nastave u školama u Latviji *per se*. Podnositelji zahtjeva nisu iznijeli konkretne argumente kojima bi tvrdili da bi ograničenja imala negativne posljedice na njihovu mogućnost školovanja.

Podnosioci predstavke su tvrdili da su izmjene i dopune koje predviđaju povećanje upotrebe državnog jezika kao jezika nastave i time smanjenje upotrebe ruskog jezika, bile diskriminirajuće. U skladu s tim, kao i u „belgijskom lingvističkom predmetu“, Sud je nadležan ispitati je li postojala neopravdana razlika u postupanju i činjenice slučaja, kako su naveli podnosioci predstavke, spadale su „unutar područja“ člana 2. Protokola 1. zajedno s članom 14.

U vezi sa članom 14. U vezi sa članom 2. Protokola broj 1 Evropski sud je, između ostalog, istakao da države imaju široko polje slobodne procjene u organiziranju svog obrazovnog sistema, posebno u pogledu jezika nastave u javnim školama. Tužena država, vraćajući upotrebu latvijskog kao jezika nastave i postupno provodeći reformu obrazovanja, nije prekoračila svoje polje slobodne procjene, jer je zadržala mogućnost učenicima koji govore ruski da uče svoj jezik i očuvaju svoju kulturu i identitet. Država je uspostavila obrazovni sistem na službenom jeziku države, a istovremeno je osigurala upotrebu manjinskih jezika u različitim omjerima, ovisno o školi i razredu u koji je učenik upisan. Vlada je pružila objektivno i razumno opravdanje za potrebu povećanja upotrebe latvijskog kao jezika nastave u obrazovnom sistemu. Zaključno, sporna razlika u postupanju bila je u skladu s legitimnim ciljevima kojima se težilo, srazmjerna i nije predstavljala diskriminaciju na osnovu jezika.